

Lágtekjumörk og tekjudreifing 2010

Risk of poverty and income distribution 2010

Samantekt Samkvæmt lífskjararannsókn Hagstofunnar 2010 var Gini-stuðullinn 25,7. Gini-stuðullinn sýnir dreifingu ráðstöfunartekna meðal landsmanna á einkaheimilum. Stuðullinn væri 100 ef einn maður væri með allar tekjurnar en 0 ef allir hefðu jafnar tekjur. Gini-stuðullinn fór hækkandi frá 2005 til 2009 en lækkar árið 2010.

Fimmtungastuðullinn lækkar einnig en með honum eru bornar saman tekjur þeirra 20% tekjuhæstu og þeirra 20% tekjulægstu. Árið 2010 er fimmtungastuðullinn 3,6 en var 4,2 árið áður. Tekjuhæsti fimmtungurinn hefur því 3,6 sinnum hærri tekjur en tekjulægsti fimmtungurinn.

Af 29 Evrópuþjóðum var Ísland í 17. sæti í samanburði á Gini-stuðlinum og í 12. til 14. sæti í samanburði á fimmtungastuðlinum. Evrópski samanburðurinn er fyrir árið 2009 en ekki 2010 þar sem nýrri tölur eru ekki aðgengilegar fyrir önnur Evrópulönd. Árið 2009 var Ísland með næst lægsta lágtekjuhlutfallið meðal Evrópuþjóða. Lágtekjuhlutfallið á Íslandi hefur verið mjög stöðugt á tímabilinu 2005 til 2010.

Á árunum 2005 til 2010 voru um það bil 10% þeirra sem bjuggu á einkaheimilum fyrir neðan lágtekjumörk (e. *at risk of poverty*) eins og þau eru skilgreind í lífskjararannsókn Evrópusambandsins. Lágtekjumörkin voru 156.900 kr. í ráðstöfunartekjur á mánuði fyrir einstakling sem bjó einn árið 2010 en 329.500 kr. fyrir tvo fullorðna með tvö börn. Á árabílinu 2005 til 2009 hækkaði krónutala lágtekjumarka ár frá ári en lækkar nú í fyrsta sinn árið 2010.

Hlutfall þeirra sem voru undir lágtekjumörkum árið 2010 var hæst í aldurshópnum 18 til 24 ára, 16,1% og þar stóðu konur verr að vígi en karlar því 19% kvenna í þessum aldurshópi voru fyrir neðan lágtekjumörk en 13,4% karla. Hlutfall þeirra sem voru undir lágtekjumörkum var lægst hjá fólki í tveimur elstu aldurshópnum. Hjá 50–64 ára var það 4,8% og hjá 65 ára og eldri var það 4,6%.

Þeir sem bjuggu einir eða voru einir með börn voru í mun meiri hættu á að lenda fyrir neðan lágtekjumörk en þeir sem bjuggu á annars konar heimilum. Það sama gildir um þá sem bjuggu í leiguhúsnæði samanborið við þá sem bjuggu í eigin húsnæði. Þegar horft er til menntunar þeirra sem voru starfandi voru þeir sem hafa háskólapróf í minnstri hættu á að lenda undir lágtekjumörkum eða tæp 3%.

Inngangur

Lífskjararannsókn Hagstofunnar er hluti af samræmdri rannsókn ESB, EU-SILC.

Lífskjararannsókn Hagstofunnar er hluti af samræmdri lífskjararannsókn Evrópusambandsins (EU-SILC). Meginmarkmið rannsóknarinnar er að greina lágtekjuhópa og hópa sem er hætt við félagslegri einangrun. Í rannsókninni er bæði aflað upplýsinga um einstaklinga og heimili og gengið er út frá ráðstöfunartekjum heimila þegar efnahagsleg staða fólks er metin.

Við hönnun lífskjararannsóknarinnar var lagt upp með að nýta sem best kosti úrtakskannana og upplýsinga úr stjórnsýsluskrá, en sneiða jafnframt hjá göllunum. Upplýsingar um tekjur eru fengnar úr skattskrá sem gefa áreiðanlegri upplýsingar um tekjur en úrtakskannanir. Aðrar upplýsingar um heimilismenn eru fengnar með símaviðtali sem gefur betri upplýsingar um þá sem búa á heimilum en opinberar skrár geta gert.

Í þessu hefti er fjallað um rannsóknirnar sem gerðar voru árin 2005 til 2010 en upplýsingar um tekjur koma úr skattskrá ársins á undan.¹ Í skýringum aftast má sjá túlkun á aðferðum og hugtökum. Skýringarnar eru númeraðar og verður vísað í þau númer eftir því sem við á.

Svarhlutfall var 76% og svör fengust frá 8.840 einstaklingum á 3.021 heimili árið 2010.

Úrtak lífskjararannsóknarinnar 2010 var 4.218 heimili. Eftir að þeir sem eru látnir og búsettir erlendis hafa verið dregnir frá var nettó úrtakið 3.968 heimili. Svör fengust frá 3.021 þessarra heimila sem er 76% svarhlutfall. Á þessum heimilum fengust upplýsingar um 8.840 einstaklinga. Lífskjararannsóknin var framkvæmd í mars til maí árið 2010.

Tafla 1. Fjöldi þátttakenda og svarhlutfall

Table 1. Number of participants and response rate

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Svarhlutfall, % <i>Response rate, %</i>	75	73	74	73	73	76
Heildarúrtak <i>Total sample</i>	4.018	4.033	4.041	4.029	4.144	4.218
Heimili utan þýðis <i>Households out of scope</i>	121	152	139	90	172	250
Heimili í þýði <i>Households in scope</i>	3.897	3.881	3.902	3.939	3.972	3.968
Heimili sem tóku þátt <i>Households responding</i>	2.928	2.845	2.872	2.887	2.903	3.021
Neituðu <i>Refused</i>	525	593	583	618	556	476
Fjarverandi <i>Absent</i>	354	381	361	376	462	412
Ófær um að svara <i>Unable to respond</i>	55	28	44	45	46	55
Annað brottfall <i>Other nonresponse</i>	35	34	42	13	5	4
Fjöldi heimilismanna 16 ára og eldri <i>Household members 16 or older</i>	6.670	6.521	6.567	6.618	6.521	6.790
Heildarfjöldi heimilismanna <i>Total number of household members</i>	8.840	8.598	8.655	8.644	8.545	8.840

¹ Könnunin var fyrst framkvæmd árið 2004 og má nálgast talnaefni úr öllum könnunum á vefsíðu Hagstofu Íslands: <http://www.hagstofa.is/Hagtalur/Laun,-tekjur-og-vinumarkadur/Tekjudreifing>.

Helstu niðurstöður

Gini-stuðullinn var 25,7 árið 2010 en 29,6 árið áður.

Gini-stuðullinn sýnir hvernig heildartekjur samfélagsins dreifast meðal landsmanna. Gini-stuðullinn væri 100 ef allar tekjur tilheyrðu sama einstaklingi en aðrir hefðu ekkert. Stuðullinn væri 0 ef allir hefðu jafnar tekjur. Gini-stuðullinn á Íslandi fór hækkandi á árabílinu 2005 til 2009 en fellur niður í 25,7 árið 2010 sem er svipað og hann var árin 2005 og 2006.

Tafla 2. Gini-stuðull, fimmtungastuðull og lágtekjuhlutfall

Table 2. Gini index, income quintile share ratio and the at-risk-of-poverty rate

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010	
							Vik- mörk CI	Áætlaður fjöldi Estimated number
Gini-stuðull								
<i>The Gini index</i>	25,1	26,3	28,0	27,3	29,6	25,7	± 1,1	303.300
Fimmtungastuðull								
<i>Income quintile share ratio</i>	3,5	3,7	3,9	3,8	4,2	3,6	± 0,2	121.300
Hlutfall undir lágtekjumörkum								
<i>The at-risk-of-poverty rate</i>	9,7	9,6	10,1	10,0	10,2	9,8	± 1,2	29.800

Skýringar Notes: Í samræmi við vinnubrögð hagstofu Evrópusambandsins, Eurostat, miðast ártölin í töflunni við könnunarár, það ár sem lífskjararannsóknin er framkvæmd. Upplýsingar um tekjur koma úr skattskrár ársins á undan. According to Eurostat procedures the years of the table refer to the survey year, the year the survey was implemented. The income reference period is the previous tax year.

Tekjuhæsti fimmtungurinn var með 3,6 sinnum hærri tekjur en sá tekjulægsti.

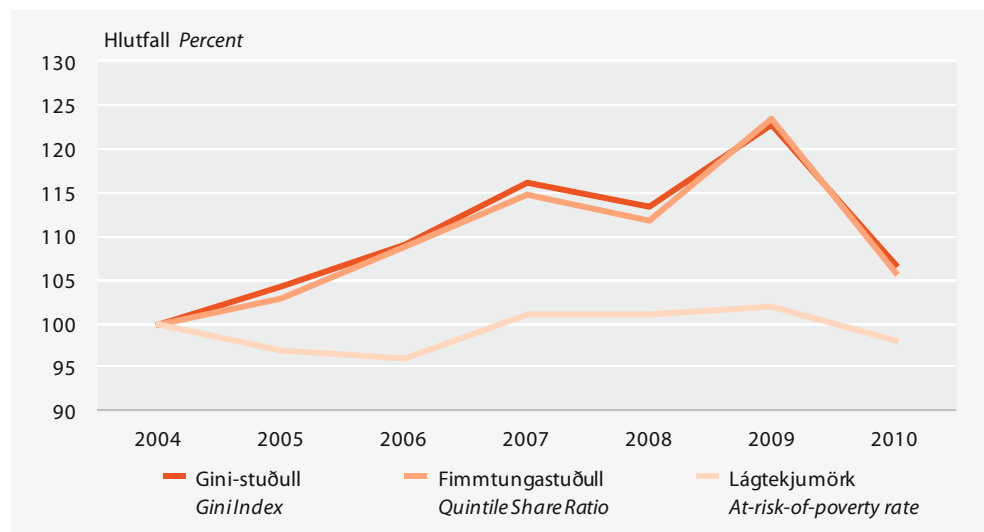
Fimmtungastuðullinn gefur til kynna að þeir sem tilheyrðu tekjuhæsta fimmtungnum í lífskjararannsókninni 2010 höfðu 3,6 sinnum hærri ráðstöfunartekjur á neyslueiningu (skýring 5) en þeir sem tilheyrðu tekjulægsta fimmtungnum. Fimmtungastuðullinn árið 2009 var 4,2.

Lágtekjuhlutfallið á Íslandi hefur verið stöðugt á tímabilinu 2005 til 2010, eða í kringum 10%.

Lágtekjuhlutfall (e. *at-risk-of-poverty rate*) er það hlutfall einstaklinga á einkaheimilum sem hefur lægri ráðstöfunartekjur á neyslueiningu (skýring 5) en lágtekjumörk. Lágtekjumörk í hverju landi eru skilgreind af Evrópusambandinu sem 60% af miðgildi ráðstöfunartekna á neyslueiningu í landinu. Þannig eru þeir einstaklingar undir lágtekjumörkum sem hafa lægri ráðstöfunartekjur á neyslueiningu en 60% af miðgildi. Árið 2010 var lágtekjuhlutfallið á Íslandi 9,8%. Hlutfallið hefur verið í kringum 10% frá árinu 2005 og er því mun stöðugara en bæði Gini- og fimmtungastuðullinn.

Mynd 1. Breytingar á Gini-stuðli, fimmtungastuðli og lágtekjumörkum

Figure 1. Changes in the Gini index, quintile share ratio and at-risk-of-poverty rate

Mynd 1 sýnir hvernig Gini-stuðull, fimmtungastuðull og lágtekjumörk hafa breyst í prósentum á árabílinu 2004 til 2010. Allir stuðlarnir fengu gildið 100 fyrir upphafsár könnunarinnar, 2004 og prósentubreytingar voru reiknaðar út frá því. Þá sést að lágtekjumörkin eru stöðugasti stuðullinn og liggja nálægt 100 allt tímabilið en Gini-stuðullinn og fimmtungastuðullinn eru sveiflukenndari. Þessir tveir stuðlar fylgja nánast alveg sama ferlinu enda eru það sömu hóparnir, þeir tekjuhæstu og þeir tekjulægstu sem hafa mest áhrif á báða stuðlana. Hjá báðum stuðlunum er gildið fyrir 2010 jafnt meðaltali árána 2005 og 2006.

Mynd 2. Gini-stuðullinn, evrópskur samanburður 2009

Figure 2. The Gini index, European comparison 2009

Skýringar Notes: Sjá töflu 2. Upplýsingar fyrir Króatíu eru frá árinu 2008. Cf. table 2. Information for Croatia is from 2008.

Heimild Source: Hagstofa Evrópusambandsins. Eurostat.

Ísland hafði hærri Gini- og fimmtungastuðul en aðrar Norðurlandþjóðir árið 2009.

Í evrópskum samanburði árið 2009 var Ísland í 17. sæti af 29 þegar löndunum er raðað frá lágsta Gini-stuðlinum til þess hæsta. Allar hinar Norðurlanda-þjóðirnar hafa lægri Gini-stuðul en Ísland. Í lífshjararannsókninni 2009 var stuðullinn lægstur 22,7 hjá Slóvenum. Þar á eftir komu Norðmenn og Ungverjar.

Af töflu 17 sem sýnir alþjóðlegan samanburð fyrir árin 2005 til 2009 má sjá að Ísland hefur heldur færst niður í röðinni í samanburði við aðrar þjóðir þegar litið er á tímabilið í heild, eða úr sæti 2 til 3 í það 17. Hafa ber í huga að þjóðum sem taka þátt í evrópsku lífshjararannsókninni hefur fjölgað úr 18 í 29 á tímabilinu.

Mynd 3. Fimmtungastuðull, evrópskur samanburður 2009

Figure 3. Income quintile share ratio, European comparison 2009

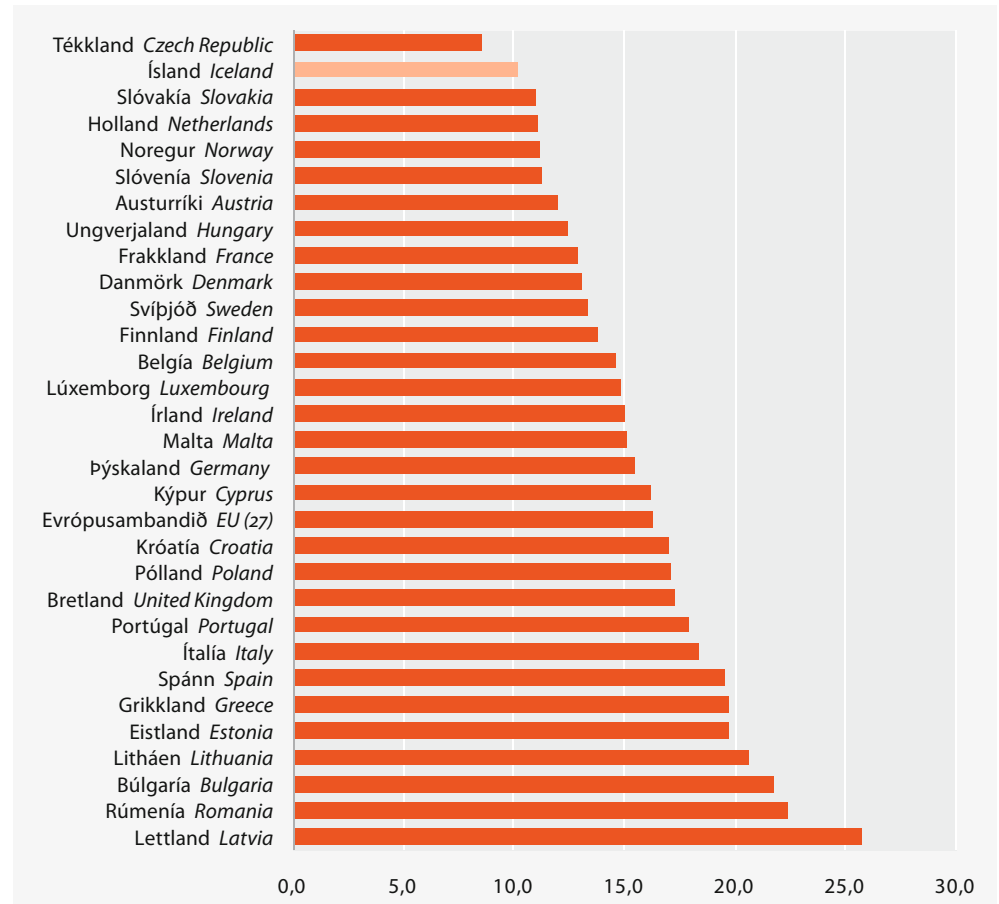
Skýringar Notes: Sjá töflu 2. Upplýsingar fyrir Króatíu eru frá árinu 2008. Cf. table 2. Information for Croatia is from 2008.

Heimild Source: Hagstofa Evrópusambandsins. Eurostat.

Þegar fimmtungastuðull Íslands er borinn saman við önnur lönd er þróunin svipuð og hjá Gini-stuðlinum (sjá töflu 18). Tekjubilið á Íslandi hefur breikkað heldur meira en í Evrópu almennt á tímabilinu 2005 til 2009. Slóvenía og Noregur voru með lægsta fimmtungastuðulinn árið 2009.

Mynd 4. Lágtekjuhlutfall, evrópskur samanburður 2009

Figure 4. At-risk-of-poverty rate, European comparison 2009

Skýringar Notes: Sjá töflu 2. Upplýsingar fyrir Króatíu eru frá árinu 2008. Cf. table 2. Information for Croatia is from 2008.

Heimild Source: Hagstofa Evrópusambandsins. Eurostat.

Ísland var með næst lægsta lágtekjuhlutfallið í Evrópu árið 2009.

Þróunin er ekki á sama veg þegar lágtekjuhlutfallið á Íslandi er borið saman við önnur Evrópulönd. Lágtekjuhlutfallið á Íslandi er stöðugt sem og röð Íslands meðal annarra Evrópuþjóða þar sem Ísland er ávallt í 1 til 3 sæti (sjá töflu 19).

Á Íslandi virðist þróunin vera á þann veg að fram að efnahagshruni fór tekjubilið breikkandi en efnahagshrunið olli því að aftur dróst saman með þeim tekjuhærri og þeim tekjulægri. Lágtekjuhlutfallið er hins vegar stöðugt og eru áhrif efnahagshruns á það ekki merkjanleg. Þetta bendir til þess að ráðstöfunartekjur hinna tekjuhærri hafi við hrunið lækkað hlutfallslega meira en þeirra sem höfðu lægri tekjur.

Lágtekjuhlutfall

Miðgildi ráðstöfunartekna á neyslueiningu var 261.500 krónur fyrir einstakling sem bjó einn árið 2010.

Í lífsskjararannsókninni 2010 var miðgildi (skýring 2) ráðstöfunartekna á neyslueiningu 261.500 krónur á mánuði en 268.000 krónur árið áður. Þessi tala miðast við einstakling sem býr einn og má segja að hún lýsi ráðstöfunartekjum venjulegs Íslending. Heimili þar sem fleiri búa þurfa hærri tekjur til að hafa sambærileg lífskjör. Þannig þarf t.d. heimili þar sem búa tveir fullorðnir einstaklingar með tvö börn að hafa 549.200 krónur í ráðstöfunartekjur til að hafa sambærileg lífskjör og umræddur einstaklingur sem býr einn (skýring 5).

Tafla 3. Ráðstöfunartekjur á neyslueiningu, tíundarhlutar*Table 3. Equivalised disposable income, percentiles*

	Á mánuði <i>Per month</i>						2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Vikmörk <i>CI</i>	Áætlaður fjöldi <i>Estimated number</i>
	10%	104.000	112.400	126.100	141.100	160.400	157.200	± 5.200
20%	125.600	135.600	153.000	172.100	190.600	192.600	± 3.500	60.700
30%	140.900	153.700	172.500	193.700	216.600	215.200	± 3.700	91.000
40%	156.800	168.900	191.300	214.700	238.700	237.600	± 3.900	121.300
50%	171.900	185.500	210.500	235.200	268.000	261.500	± 5.700	151.700
60%	188.200	203.500	233.800	262.000	297.200	289.100	± 5.100	182.000
70%	206.700	225.900	263.500	292.400	330.200	321.200	± 4.900	212.300
80%	236.400	255.700	299.900	332.100	381.200	366.400	± 9.000	242.700
90%	283.200	314.700	375.600	417.600	486.400	453.100	± 15.300	273.000

Skýringar *Notes:* Hlutfallstölurnar sýna það hlutfall einstaklinga sem hafa lægri ráðstöfunartekjur á neyslueiningu en upphæðin sem gefin er. Til dæmis eru 50% einstaklinga með lægri ráðstöfunartekjur á neyslueiningu en 268.000 krónur á mánuði árið 2009. *The percentiles show the percentage of persons with lower income than the given amounts. For example 50% of persons have equivalised disposable income which is lower than 268,000 ISK per month in 2009.*

Tafla 3 sýnir ráðstöfunartekjur á neyslueiningu skipt eftir tíundarhlutum. Af töflunni má sjá að í lífskjararannsókninni 2010 voru 10% einstaklinga með ráðstöfunartekjur á neyslueiningu sem voru lægri en 157.200 á mánuði og 90% einstaklinga voru með ráðstöfunartekjur á neyslueiningu sem voru lægri en 453.100 á mánuði.

Lágtekjumörk voru 156.900 krónur í ráðstöfunartekjur á neyslueiningu árið 2010 fyrir einstakling sem bjó einn.

Lágtekjumörk voru 156.900 krónur á mánuði fyrir heimili þar sem einn einstaklingur bjó eða 60% af miðgildi ráðstöfunartekna á neyslueiningu. Þeir sem bjuggu einir og höfðu lægri ráðstöfunartekjur en 156.900 krónur á mánuði voru þannig fyrir neðan lágtekjumörk samkvæmt skilgreiningunni. Samsvarandi upphæð fyrir heimili þar sem bjuggu tveir fullorðnir og tvö börn yngri en 14 ára var 329.500 krónur á mánuði (skýring 1).

Tafla 4. Lágtekjumörk, tvö dæmi*Table 4. At-risk-of-poverty threshold (illustrative values)*

Krónur á mánuði <i>ISK per month</i>							Vikmörk <i>CI</i>
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010
Einn á heimili <i>One person household</i>	103.200	111.300	126.300	141.100	160.800	156.900	± 3.400
Tveir fullorðnir og tvö börn <i>Two adults and two children</i>	216.700	233.800	265.200	296.300	337.700	329.500	± 7.200

Skýringar *Notes:* Sjá töflu 2. *Cf. table 2.*

Lágtekjumörk eru hlutfallsleg eða afstæð samkvæmt skilgreiningu ESB.

Til að árétta það að lágtekjumörkin eru hlutfallsleg eða afstæð samkvæmt skilgreiningu Evrópusambandsins má sjá á töflu 5 hvernig sá hópur, sem fellur fyrir neðan viðmiðunarmörkin, stækkar eða minnkar þegar mörkin eru færð til. Samkvæmt viðmiði Evrópusambandsins voru 9,8% Íslendinga undir lágtekjumörkum árið 2010. Ef lágtekjumörkin eru sett við 50% af miðgildi, líkt og OECD gerir, væru 5,6% fyrir neðan þau. Ef miðað væri við 70% væru 16,5% fyrir neðan mörkin.

Tafla 5. Hlutfall einstaklinga fyrir neðan lágtekjumörk eftir kyni og ólíkum lágtekjumörkum

Table 5. Dispersion around the at-risk-of-poverty threshold by gender and different level of thresholds

Viðmið Threshold	Hlutfall Rate						2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Vik-mörk CI	Áætlaður fjöldi Esti-mated number
40%	2,8	2,8	2,2	2,4	2,5	2,9	± 0,7	8.700
Karlur Males	3,2	2,5	2,0	2,7	2,8	3,1	± 0,8	4.700
Konur Females	2,4	3,1	2,4	2,1	2,2	2,6	± 0,8	4.000
50%	5,1	5,3	5,0	4,5	5,0	5,6	± 0,9	16.900
Karlur Males	5,6	5,3	4,9	4,9	5,2	5,8	± 1,1	8.800
Konur Females	4,7	5,2	5,0	4,1	4,8	5,4	± 1,1	8.100
60%	9,7	9,6	10,1	10,1	10,2	9,8	± 1,2	29.800
Karlur Males	9,8	9,1	9,1	9,5	9,3	9,9	± 1,4	15.000
Konur Females	9,6	10,2	11,0	10,7	11,1	9,8	± 1,5	14.800
70%	16,7	17,2	18,0	17,3	19,0	16,5	± 1,5	50.000
Karlur Males	16,1	16,1	16,9	16,6	18,1	15,9	± 1,7	24.000
Konur Females	17,4	18,3	19,1	18,0	20,0	17,1	± 1,8	26.000

Skýringar Notes: Sjá töflu 2. Cf. table 2.

Eins og áður kom fram voru 9,8% landsmanna undir lágtekjumörkum samkvæmt skilgreiningu Evrópusambandsins árið 2010 og verður gengið út frá sömu viðmiðunum hér. Vikmörkin í töflunni sýna þá óvissu sem mælingin hefur í för með sér þar sem um úrtakskönnun er að ræða (skýring 11).

Tafla 6. Lágtekjuhluftfall eftir aldri og kyni
Table 6. At-risk-of-poverty rate by age and gender

	Hlutfall <i>Rate</i>						2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Vik- mörk <i>CI</i>	Áætlaður fjöldi <i>Esti- mated number</i>
Allur aldur <i>All ages</i>								
Alls <i>Total</i>	9,7	9,6	10,1	10,1	10,2	9,8	± 1,2	29.800
Karlar <i>Males</i>	9,8	9,1	9,1	9,5	9,3	9,9	± 1,4	15.000
Konur <i>Females</i>	9,6	10,2	11,0	10,7	11,1	9,8	± 1,5	14.800
0–17 ára <i>years</i>								
Alls <i>Total</i>	10,1	11,6	11,9	11,2	9,9	12,6	± 2,3	10.600
Karlar <i>Males</i>	10,7	11,4	11,1	10,5	9,3	12,5	± 2,7	5.400
Konur <i>Females</i>	9,4	11,7	12,7	11,9	10,5	12,6	± 2,8	5.300
18–24 ára <i>years</i>								
Alls <i>Total</i>	16,9	12,8	11,8	12,5	15,7	16,1	± 3,4	4.800
Karlar <i>Males</i>	15,7	9,5	8,3	12,4	11,1	13,4	± 4	2.000
Konur <i>Females</i>	18,1	16,2	15,5	12,6	20,6	19,0	± 5	2.800
25–49 ára <i>years</i>								
Alls <i>Total</i>	9,3	9,1	8,8	9,0	9,7	10,0	± 1,6	10.400
Karlar <i>Males</i>	9,0	9,1	8,9	9,6	10,3	10,7	± 2,1	5.600
Konur <i>Females</i>	9,6	9,1	8,7	8,5	9,0	9,3	± 1,9	4.800
50–64 ára <i>years</i>								
Alls <i>Total</i>	5,8	4,2	5,5	5,7	6,6	4,8	± 1,5	2.400
Karlar <i>Males</i>	7,1	4,3	5,9	5,9	7,9	6,4	± 2,3	1.600
Konur <i>Females</i>	4,5	4,1	5,0	5,6	5,3	3,3	± 1,4	800
65 og eldri <i>and over</i>								
Alls <i>Total</i>	9,2	11,8	15,1	15,0	12,4	4,6	± 1,7	1.600
Karlar <i>Males</i>	8,6	10,0	11,0	9,5	6,1	2,5	± 1,8	400
Konur <i>Females</i>	9,8	13,5	18,8	19,7	17,9	6,5	± 2,8	1.200
18 og eldri <i>and over</i>								
Alls <i>Total</i>	9,8	9,4	9,4	9,4	9,9	10,5	± 1,4	28.200
Karlar <i>Males</i>	10,0	9,0	8,9	9,5	9,6	10,8	± 1,5	14.600
Konur <i>Females</i>	9,6	9,8	10,0	9,4	10,1	10,2	± 1,6	13.700
18–64 ára <i>years</i>								
Alls <i>Total</i>	9,6	8,4	8,4	8,7	9,9	9,6	± 1,2	17.600
Karlar <i>Males</i>	9,6	7,9	8,0	9,0	9,8	10,0	± 1,5	9.200
Konur <i>Females</i>	9,6	8,9	8,8	8,4	9,9	9,1	± 1,4	8.400
0–64 ára <i>years</i>								
Alls <i>Total</i>	9,6	8,9	9,4	9,7	10,2	8,8	± 1	19.200
Karlar <i>Males</i>	9,5	8,2	8,4	9,1	9,3	8,9	± 1,3	9.600
Konur <i>Females</i>	9,6	9,6	10,5	10,2	11,3	8,7	± 1,3	9.600

Skýringar *Notes:* Sjá töflu 2. *Cf. table 2.*

Konur á aldrinum 18-24 eru líklegastar til að lenda fyrir neðan lágtekjumörk þegar litið er til aldurs og kyns.

Þegar litið er til kyns og aldurs eru konur 18–24 ára sá hópur sem hefur mesta tilhneigingu til að lenda fyrir neðan lágtekjumörk árið 2010 eða 19,0%. Hlutfall þeirra sem var undir lágtekjumörkum var lægst í elstu hópunum, 50–64, 4,8% og 65 ára og eldri, 4,6%.

Þegar ellilífeyrir, örorkubætur og ekknabætur eru taldar með ráðstöfunartekjum (tafla 7) en aðrar félagslegar greiðslur undanskildar (skýring 3) voru 23,1% undir lágtekjumörkum. Í elsta hópnum, 65 ára og eldri, voru 10,2% fyrir neðan lágtekjumörk.

Tafla 7. Lágtekjuhlutfall að meðöldum ellilífeyri, örorkubótum og ekknabótum en án annarra félagslegra greiðslna

Table 7. *At-risk-of-poverty rate before social transfers except old-age and survivors benefits*

	Hlutfall <i>Rate</i>						2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Vik- mörk <i>CI</i>	Áætlaður fjöldi Esti- mated <i>number</i>
Allur aldur <i>All ages</i>								
Alls <i>Total</i>	19,5	18,5	18,2	19,0	19,7	23,1	± 1,7	70.200
Karlar <i>Males</i>	19,4	17,6	16,9	18,4	18,5	22,2	± 1,9	33.700
Konur <i>Females</i>	19,6	19,3	19,4	19,7	20,9	24,0	± 2,0	36.500
0–17 ára <i>years</i>								
Alls <i>Total</i>	23,4	22,8	23,1	24,6	24,9	30,1	± 3,0	25.400
Karlar <i>Males</i>	24,4	23,4	23,1	25,8	25,1	30,3	± 3,6	13.000
Konur <i>Females</i>	22,4	22,3	23,2	23,4	24,6	29,8	± 3,7	12.400
18 og eldri <i>and over</i>								
Alls <i>Total</i>	18,0	16,8	16,4	17,1	17,9	20,5	± 1,5	44.800
Karlar <i>Males</i>	17,4	15,5	14,7	15,7	16,2	19,0	± 1,7	20.700
Konur <i>Females</i>	18,5	18,2	18,1	18,4	19,7	21,9	± 1,8	24.100
18–64 ára <i>years</i>								
Alls <i>Total</i>	18,7	16,7	15,7	16,5	18,2	22,4	± 1,7	41.300
Karlar <i>Males</i>	18,2	15,4	14,4	15,9	17,1	20,9	± 1,9	19.400
Konur <i>Females</i>	19,3	18,0	17,0	17,2	19,3	23,8	± 2,0	22.000
65 og eldri <i>and over</i>								
Alls <i>Total</i>	13,8	17,6	20,5	20,1	16,7	10,2	± 2,5	3.500
Karlar <i>Males</i>	12,8	15,7	16,4	14,9	11,1	8,1	± 3,0	1.300
Konur <i>Females</i>	14,8	19,3	24,1	24,6	21,7	12,0	± 3,4	2.200

Skýringar *Notes*: Sjá töflu 2. *Cf. table 2.*

Greiðslur úr félagslega kerfinu skipta miklu máli fyrir elsta aldurshópinn.

Þegar öllum félagslegum greiðslum er sleppt sést veruleg breyting á högum elsta aldurs-
hópsins, því að 71,6% af þeim sem voru 65 ára og eldri falla þá undir lágtekjumörkin
árið 2010. Greiðslur úr almannatrygginga- og lífeyrissjóðakerfinu skipta því verulegu
máli fyrir þennan aldurshóp.

Tafla 8. Lágtekjuhluutfall þegar öllum félagslegum greiðslum er sleppt

Table 8. *At-risk-of-poverty rate before social transfers*

	Hlutfall <i>Rate</i>						2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Vik- mörk <i>CI</i>	Áætlaður fjöldi Esti- mated <i>number</i>
Allur aldur <i>All ages</i>								
Alls <i>Total</i>	28,4	27,0	26,2	26,9	27,4	32,9	± 1,8	99.700
Karlar <i>Males</i>	27,3	25,5	24,1	25,5	25,4	31,0	± 2,0	47.000
Konur <i>Females</i>	29,4	28,6	28,3	28,3	29,4	34,7	± 2,1	52.700
0–17 ára <i>years</i>								
Alls <i>Total</i>	24,5	24,3	24,1	25,5	25,6	32,6	± 3,1	27.600
Karlar <i>Males</i>	25,6	24,8	24,1	26,5	25,8	33,4	± 3,7	14.300
Konur <i>Females</i>	23,3	23,8	24,1	24,4	25,3	31,9	± 3,8	13.200
18 og eldri <i>and over</i>								
Alls <i>Total</i>	29,9	28,1	26,9	27,4	28,0	33,0	± 1,7	72.200
Karlar <i>Males</i>	28,0	25,8	24,1	25,1	25,2	30,1	± 1,9	32.700
Konur <i>Females</i>	31,7	30,4	29,8	29,6	30,8	35,8	± 2,0	39.500
18–64 ára <i>years</i>								
Alls <i>Total</i>	20,6	18,6	17,4	18,3	20,0	25,8	± 1,7	47.600
Karlar <i>Males</i>	19,9	17,2	15,7	17,3	18,5	23,9	± 2,0	22.200
Konur <i>Females</i>	21,4	20,0	19,1	19,3	21,7	27,6	± 2,1	25.400
65 og eldri <i>and over</i>								
Alls <i>Total</i>	81,2	81,0	80,0	78,4	71,6	71,6	± 3,7	24.600
Karlar <i>Males</i>	76,8	76,2	74,6	74,0	65,4	65,4	± 4,7	10.500
Konur <i>Females</i>	85,0	85,4	84,7	82,2	77,0	77,2	± 3,9	14.100

Skýringar *Notes*: Sjá töflu 2. *Cf. table 2.*

Peir sem eru án vinnu eru líklegri en aðrir til að lenda fyrir neðan lágtekjumörk.

Hlutfall fólks undir lágtekjumörkum var 13,5% meðal þeirra sem ekki voru í vinnu en 6,6% meðal starfandi fólks. Meðal atvinnulausra voru 25,2% fyrir neðan lágtekjumörk.

Tafla 9. Lágtekjuhlutfall eftir stöðu á vinnumarkaði og kyni

Table 9. *At-risk-of-poverty rate by most frequent activity status and gender*

	Hlutfall Rate						2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Vik- mörk CI	Áætlaður fjöldi Esti- mated number
Heildarfjöldi Total								
Alls Total	9,4	8,8	9,3	9,5	9,9	8,6	± 1,0	18.200
Karlar Males	9,3	8,2	8,4	9,0	8,8	8,6	± 1,3	9.100
Konur Females	9,5	9,5	10,3	10,1	11,1	8,6	± 1,3	9.200
Starfandi Employed								
Alls Total	7,9	6,6	7,0	6,7	7,7	6,6	± 1,1	10.100
Karlar Males	8,5	6,9	6,9	6,9	7,4	6,7	± 1,3	5.200
Konur Females	7,3	6,2	7,1	6,4	8,0	6,6	± 1,4	4.900
Ekki í vinnu Not at work								
Alls Total	14,0	16,2	17,2	18,9	17,4	13,5	± 2,2	8.100
Karlar Males	12,7	14,0	15,3	18,1	14,7	14,0	± 3,2	3.800
Konur Females	14,9	17,6	18,5	19,5	19,4	13,2	± 2,7	4.300
Atvinnulausir Unemployed								
Alls Total	26,1	13,8	20,6	25,1	29,3	25,2	± 6,6	2.600
Karlar Males	15,2	16,8	8,0	27,2	31,6	26,2	± 8,5	1.600
Konur Females	34,9	11,0	28,7	22,0	26,6	23,9	± 9,9	1.000
Á eftirlaunum Retired								
Alls Total	10,2	13,5	18,8	17,9	14,8	5,9	± 2,6	1.200
Karlar Males	8,7	11,2	13,3	11,5	6,7	1,0	± 1,5	100
Konur Females	11,4	15,4	23,2	22,6	20,7	9,9	± 4,4	1.100
Aðrir utan vinnu Other inactive								
Alls Total	16,6	18,7	15,5	19,5	18,5	14,5	± 3,1	4.400
Karlar Males	16,7	17,2	18,2	24,5	19,8	17,1	± 5,1	2.200
Konur Females	16,5	19,5	14,1	16,4	17,5	12,6	± 3,5	2.200

Skýringar Notes: Sjá töflu 2. Cf. table 2.

Tafla 10. Lágtekjuhluftfall eftir vinnuhluftfalli á heimili Table 10. *At-risk-of-poverty rate by work intensity of the household*

	Hluftfall <i>Rate</i>						2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Vik- mörk <i>CI</i>	Áætlaður fjöldi Esti- mated <i>number</i>
Heimili án barna								
Households without children								
0%	16,1	11,5	20,9	23,1	25,1	17,2	± 7,9	1.200
1%–99%	14,6	10,0	9,9	15,2	16,9	14,6	± 4	3.800
100%	8,0	4,5	4,9	4,8	6,7	4,5	± 1,8	1.900
Heimili með börnum								
Households with children								
0%	17,2	38,2	25,3	25,5	21,2	36,4	± 15,6	2.200
1%–49%	24,8	48,5	31,1	44,1	41,3	33,0	± 13	2.700
50%–99%	10,1	12,4	13,2	12,2	13,7	13,7	± 3,3	8.900
100%	7,1	7,0	6,8	6,6	4,9	5,0	± 1,6	5.900

Skýringar Notes: Sjá töflu 2. Cf. table 2.

Vinnuhluftfall heimilis hefur mikil áhrif á það hvort einstaklingarnir sem þar búa lendi undir lágtekjumörkum

Tafla 10 sýnir heimili greind eftir vinnuhluftfalli. Vinnuhluftfallið er reiknað þannig að fjölda mánaða innan ársins sem fullorðnir einstaklingar á hverju heimili voru í vinnu er deilt með 12 eða heildarfjölda mánaða hvers árs. Sem dæmi má nefna heimili með tveimur fullorðnum einstaklingum (skýring 8). Ef báðir voru í vinnu 12 mánuði ársins þá er hluftfallið $(12+12) / (12+12) \times 100$ eða 100%. Ef annar einstaklingurinn hefur verið án vinnu helming ársins en hinn vinnandi allt árið þá er hluftfallið $(6 + 12) / (12 + 12) \times 100 = 75\%$.

Vinnuhluftfall á heimili er greint eftir því hvort börn eru á heimilinu eða ekki. Ef litið er á heimili án barna kemur í ljós að eftir því sem vinnuhluftfallið er lægra þeim mun líklegra er að heimilið lendi fyrir neðan lágtekjumörk.

Tafla 11. Lágtekjuhluftfall eftir fullu starfi eða hlutastarfi og kyni Table 11. *At-risk-of-poverty rate by full time or part time work and gender*

	Hlutfall <i>Rate</i>						2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Vik- mörk <i>CI</i>	Áætlaður fjöldi Esti- mated <i>number</i>
Heildarfjöldi <i>Total</i>								
Alls <i>Total</i>	7,2	5,9	6,0	5,5	6,2	4,6	± 0,9	5.900
Karlar <i>Males</i>	7,7	6,6	6,3	5,9	6,1	5,2	± 1,2	3.600
Konur <i>Females</i>	6,5	5,0	5,6	4,9	6,3	3,8	± 1,1	2.300
Fullt starf <i>Full-time</i>								
Alls <i>Total</i>	6,6	5,7	6,0	5,2	5,8	4,2	± 0,9	4.600
Karlar <i>Males</i>	7,1	6,5	6,3	5,8	5,2	5,0	± 1,3	3.200
Konur <i>Females</i>	5,7	4,4	5,5	4,4	6,5	3,0	± 1,1	1.400
Hlutastarf <i>Part-time</i>								
Alls <i>Total</i>	9,3	7,1	6,3	7,1	8,9	7,0	± 2,6	1.300
Karlar <i>Males</i>	13,6	8,3	7,7	8,8	18,7	8,5	± 6,4	400
Konur <i>Females</i>	8,1	6,8	6,0	6,7	5,6	6,5	± 2,8	900

Skýringar *Notes: Sjá töflu 2. Cf. table 2.*

Karlar í hlutastarfi eru líklegri en konur í hlutastarfi til að lenda fyrir neðan lágtekjumörkin

Þegar fólk í hlutastarfi og fólk í fullu starfi er skoðað sést að karlar í hlutastarfi eru líklegri en konur í hlutastarfi til að lenda fyrir neðan lágtekjumörk. Þetta á við um allt tímabilið frá 2005 til 2010.

Tölurnar í töflum 9 og 11 eru í samræmi við skilgreiningar Evrópusambandsins. Ekki er fullkomið samræmi í tölum taflanna og skýrist það af því að skilgreiningarnar á hugtakinu starfandi eru ólíkar í töflunum. Í töflu 9 eru starfandi þeir sem eru 18 ára og eldri og segjast hafa verið meira en helming ársins í fullu starfi eða hlutastarfi. Í töflu 11 eru í fullu starfi þeir sem líta aðallega á sig sem starfandi í fullu starfi á þeim tíma sem viðtalið var tekið, í fyrri hluta könnunarárs. Í hlutastarfi eru þeir sem líta aðallega á sig sem starfandi í hlutastarfi á þeim tímabili sem viðtalið var tekið.

Tafla 12. Lágtekjuhlutfall starfandi eftir menntun og kyni Table 12. *At-risk-of-poverty rate of employed by education and gender*

	Hlutfall Rate						2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Vik- mörk CI	Áætlaður fjöldi Esti- mated number
Heildarfjöldi Total								
Alls Total	7,9	6,5	6,9	6,7	7,6	6,7	± 1,1	10.100
Karlar Males	8,5	6,9	6,8	6,9	7,3	6,7	± 1,3	5.200
Konur Females	7,3	6,1	7,0	6,5	8,0	6,6	± 1,4	4.900
Grunnskóli Primary education								
Alls Total	9,6	8,7	7,6	7,0	9,4	7,9	± 2,1	3.300
Karlar Males	11,4	9,7	7,0	7,0	9,4	7,0	± 2,6	1.400
Konur Females	7,8	7,7	8,3	7,0	9,4	8,8	± 2,9	1.900
Framhaldsskóli Secondary education								
Alls Total	8,5	6,8	8,0	8,3	8,2	8,6	± 1,8	5.500
Karlar Males	8,6	6,6	7,6	7,8	6,9	8,4	± 2,1	3.200
Konur Females	8,4	7,1	8,6	9,0	10,2	9,0	± 2,8	2.300
Háskóli University								
Alls Total	4,4	3,1	4,4	4,0	5,0	2,8	± 1,1	1.300
Karlar Males	3,8	3,4	4,8	4,9	5,7	3,0	± 1,6	600
Konur Females	5,0	2,9	4,0	3,4	4,4	2,7	± 1,3	700

Skýringar Notes: Sjá töflu 2. Cf. table 2.

Þeir sem eru með háskólapróf og með vinnu eru í minnstri hættu á að lenda undir lágtekjumörkum eða 2,8% þegar vinnandi fólk er borið saman eftir menntun. Taflan inniheldur eingöngu þá sem eru starfandi.

Tiltölulega hátt hlutfall leigjenda var undir lágtekjumörkum

Leigjendur voru í mun meiri hættu en húseigendur á að lenda fyrir neðan lágtekjumörk en 22,2% þeirra voru undir lágtekjumörkum í lífskjararannsókninni 2010 samanbórið við 7,2% húseigenda.

Tafla 13. Lágtekjuhlutfall eftir eigin húsnæði og leiguhúsnæði Table 13. *At-risk-of-poverty rate by accommodation tenure status*

	Hlutfall Rate						2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Vik- mörk CI	Áætlaður fjöldi Esti- mated number
Alls Total	9,7	9,6	10,1	10,1	10,2	9,8	± 1,2	29.800
Eigandi eða leigir frítt Owner or rent free	7,8	8,3	9,1	7,8	7,5	7,2	± 1,2	18.200
Leigjandi Tenant	23,1	18,7	17,3	25,5	26,3	22,2	± 4,1	11.700

Skýringar Notes: Sjá töflu 2. Cf. table 2.

Peim sem búa einir eða eru einir með börn er hættara en öðrum á að lenda fyrir neðan lágtekjumörk.

Almennt má segja að einstæðir foreldrar og þeir sem búa einir án barna séu í mestri hættu á að lenda undir lágtekjumörkum. Einstæðir foreldrar eru líklegastir til að lenda fyrir neðan lágtekjumörk, 30%. Þar á eftir eru karlar sem búa einir, 23,3%. Vikmörk eru víð í þessum hópum vegna fámennis en það veldur því að ekki er tölfræðilega marktækur munur á milli ára (skýring 11).

Tafla 14. Lágtekjuhlutfall einstaklinga eftir heimilisgerð

Table 14. At-risk-of-poverty rate of persons by household type

	Hlutfall Rate						2010	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Vik- mörk CI	Áætl. fjöldi Esti- mated no.
Heimili án barna								
<i>Households without dependent children</i>	11,2	8,9	10,9	11,6	13,2	9,5	± 1,6	10.100
Einn á heimili, undir 65								
<i>One person household, under 65 years</i>	23,6	12,6	17,7	20,4	25,9	22,8	± 4,8	5.700
Einn á heimili, 65 og eldri								
<i>One person household, 65 years and over</i>	22,6	27,6	43,0	35,8	31,0	12,0	± 4,7	1.400
Ein á heimili, kona								
<i>One person household, female</i>	22,5	19,5	31,3	28,6	33,2	15,1	± 4,7	2.700
Einn á heimili, karl								
<i>One person household, male</i>	24,1	15,6	21,5	22,4	22,4	23,3	± 5,5	4.400
Tveir fullorðnir undir 65, engin börn								
<i>Two adults under 65 years, no children</i>	9,7	6,8	7,0	6,8	9,5	6,9	± 2,5	2.300
2 fullorðnir, a.m.k. annar yfir 65, engin börn								
<i>2 adults, at least one 65+ years, no children</i>	2,3	3,6	2,3	5,0	2,7	1,1	± 1,1	300
Önnur barnlaus heimili								
<i>Other no dependent children</i>	3,0	4,6	2,2	3,7	4,1	3,5	± 2,7	500
Heimili með börn								
<i>Households with dependent children</i>	8,9	10,0	9,6	9,1	8,3	10,1	± 1,7	19.700
Einstætt foreldri með barn eða börn								
<i>Single parent, one or more dependent child</i>	14,7	27,0	23,3	28,0	22,8	30,0	± 7,3	8.100
Tveir fullorðnir með 1 barn								
<i>Two adults, 1 dependent child</i>	7,6	9,7	6,3	6,0	5,8	6,0	± 2,4	2.500
Tveir fullorðnir með 2 börn								
<i>Two adults, 2 dependent children</i>	8,3	6,1	7,3	3,8	4,2	5,8	± 2,3	3.300
Tveir fullorðnir með 3 börn eða fleiri								
<i>Two adults, 3 or more dependent children</i>	10,9	10,2	12,1	12,9	10,3	11,5	± 3,7	5.800
Önnur heimili með börn								
<i>Other households with dependent children</i>	5,2	5,3	5,5	4,2	5,8	0,4	± 0,8	100

Skýringar Notes: Sjá töflu 2. Cf. table 2.

Tafla 15. Hlutfall lífeyristekna 65–74 ára af tekjum vinnandi fólks 50–59 ára
 Table 15. *Ratio of pension income of retired people 65–74 years old and income from working people 50–59 years old*

	Hlutfall <i>Ratio</i>						Vikmörk <i>CI</i>
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010
Alls <i>Total</i>	0,50	0,46	0,44	0,46	0,46	0,48	± 0,06
Karlar <i>Males</i>	0,45	0,40	0,42	0,41	0,42	0,44	± 0,08
Konur <i>Females</i>	0,57	0,53	0,47	0,51	0,52	0,54	± 0,08

Skýringar *Notes:* Aldurshópur lífeyrisþega er 65–74 ára og aldurshópur þeirra vinnandi er 50–59 ára. Þetta er sama aldursskipting og Evrópusambandið birtir í sínum töflum. *The age of pensioners is 65 to 74 and the age of working people in the table is 50 to 59. These age groups are comparable to what Eurostat publishes.*

Miðgildi lífeyristekna þeirra sem voru hættir á vinnumarkaði voru 48% af miðgildi atvinnutekna fólks á aldrinum 50–59 ára

Þegar miðgildi vinnutekna þeirra sem eru í vinnu á aldrinum 50–59 ára er borið saman við miðgildi lífeyristekna þeirra sem eru hættir á vinnumarkaði og eru á aldrinum 65–74 ára má fá vísbendingu um hversu mikið tekjur rýrna við það að hætta á vinnumarkaði. Aðrir tekjustofnar en launatekjur og lífeyrisgreiðslur eru ekki teknir með í reikninginn. Í lífskjararannsókninni 2010 var miðgildi lífeyristekna þeirra sem hættir voru á vinnumarkaði 48% af miðgildi atvinnutekna fólks, 50–59 ára. Karlar virðast lækka hlutfallslega meira í tekjum en konur við það að hætta á vinnumarkaði.

Tafla 16. Heildartekjur 65 ára og eldri sem hlutfall heildartekna þeirra sem eru 45–54 ára

Table 16. *Ratio of total income of persons 65 and older to the total income of persons 45–54 years old*

	Hlutfall <i>Ratio</i>						Vikmörk <i>CI</i>
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010
Alls <i>Total</i>	0,71	0,70	0,68	0,71	0,81	0,88	± 0,04
Karlar <i>Males</i>	0,75	0,73	0,72	0,77	0,88	0,93	± 0,05
Konur <i>Females</i>	0,68	0,67	0,66	0,68	0,76	0,82	± 0,05

Skýringar *Notes:* Sjá töflu 2. *Cf. table 2.*

Miðgildi lífeyristekna ráðstöfunartekna á neyslueiningu hjá þeim sem eru 65 ára og eldri eru 88% af sambærilegum tekjum þeirra sem eru 45–54 ára

Þegar miðgildi ráðstöfunartekna á neyslueiningu hjá þeim sem eru 65 ára og eldri er borið saman við miðgildi sambærilegra tekna þeirra sem eru 45–54 ára kemur í ljós að eldri hópurinn er með 88% af tekjum þeirra yngri árið 2010. Þegar kynin eru borin saman kemur í ljós að karlar halda sínum tekjum betur en konur því eldri hópurinn meðal karla er með 93% af því sem yngri hópurinn hefur á meðan sambærilegt hlutfall hjá konum er 82%. Hafa skal í huga að hluti eldri hópsins í töflu 16 er í vinnu en í töflu 15 er eldri hópurinn eingöngu lífeyrisþegar.

Skýringar og hugtök

1. *Lágtekjuhlutfall og lágtekjumörk* Lágtekjuhlutfall (e. *at-risk-of-poverty rate*) er það hlutfall (%) einstaklinga á einkaheimilum sem hefur lægri ráðstöfunartekjur á neyslueiningu (skýring 5) en lágtekjumörk. Lágtekjumörk í hverju landi eru skilgreind af Evrópusambandinu sem 60% af miðgildi ráðstöfunartekna á neyslueiningu í landinu. Þannig eru þeir einstaklingar undir lágtekjumörkum sem hafa lægri ráðstöfunartekjur á neyslueiningu en 60% af miðgildi ráðstöfunartekna á neyslueiningu á Íslandi.
2. *Miðgildi* Miðgildi (e. *median*) er sú tala sem lendir í miðjunni þegar öllum einstaklingunum í talnasafni er raðað frá þeim lægsta til þess hæsta. Tilgangurinn er að gefa mynd af meðalmanninum. Miðgildið er oft notað frekar en meðaltalið þegar unnið er með tekjur fólks því einstaklingar sem hafa mjög háar tekjur geta haft mikil áhrif á meðaltalið.
3. *Félagslegar greiðslur* Undir félagslegar greiðslur (e. *social transfers*) falla ellilífeyrir, eftirlifendabætur, atvinnuleysisbætur, veikindagreiðslur, örorkulífeyrir, barnabætur, fæðingarstyrkur, feðra- og mæðralaun Tryggingastofnunar ríkisins, húsaleigubætur, vaxtabætur og styrkir, svo og bætur frá sveitarfélögum.
4. *Ráðstöfunartekjur* Ráðstöfunartekjur (e. *disposable income*) eru heildartekjur heimilisins eftir skatta að meðtöldum félagslegum greiðslum (skýring 3). Samkvæmt skilgreiningu Evrópusambandsins telst hagnaður af sölu hlutabréfa og verðbréfa ekki til ráðstöfunartekna í þessari rannsókn. Aðrar fjármagnstekjur, svo sem vaxtatekjur og arður af hlutabréfum, teljast hins vegar til ráðstöfunartekna.
5. *Ráðstöfunartekjur á neyslueiningu* Ráðstöfunartekjur á neyslueiningu (e. *equivalised disposable income*) eru skilgreindar sem ráðstöfunartekjur eftir að tillit hefur verið tekið til heimilisstærðar og þeirrar hagkvæmni í rekstri heimilisins sem fæst við það að fleiri en einn búa undir sama þaki. Einnig er gert ráð fyrir því að útgjöld vegna barna séu lægri en útgjöld vegna fullorðinna. Til að taka mið af þessu er notaður kvarði frá Evrópusambandinu sem gefur fyrsta fullorðna einstaklingnum á heimilinu vogina 1,0. Aðrir einstaklingar 14 ára og eldri fá vogina 0,5 og einstaklingar yngri en 14 ára fá vogina 0,3. Þannig má segja að hjón með tvö börn, yngri en 14 ára, sem hafa 500 þúsund krónur í ráðstöfunartekjur alls á mánuði hafi $(500 / (1 + 0,5 + 0,3 + 0,3)) = 500 / 2,1 = 238$ þúsund krónur í ráðstöfunartekjur á neyslueiningu.
6. *Lágtekjuhlutfall greint eftir ákveðnum breytum* Lágtekjuhlutfall er greint eftir kyni, aldri, stöðu á vinnumarkaði, heimilisgerð og fleiri breytum. Stuðlarnir eru reiknaðir sem hlutfall (%) í hverjum flokki sem hefur ráðstöfunartekjur á neyslueiningu fyrir neðan lágtekjumörkin deilt með heildarfjölda í sama flokki. Ávallt er miðað við sömu lágtekjumörkin, þ.e. þau sem reiknuð eru af heildarfjöldanum.
7. *Staða á vinnumarkaði* Staða á vinnumarkaði (e. *the most frequent activity status*) er sú staða sem svarandi segist hafa haft meira en helming ársins.
8. *Börn og fullorðnir á heimili* Til barna á heimili (e. *dependent children*) heyra allir þeir sem eru undir 18 ára aldri og þeir sem eru 18–24 ára, eru án vinnu og búa hjá að minnsta kosti öðru foreldri. Fullorðnir teljast þeir sem ekki falla undir skilgreininguna um börn.
9. *Fimmtungastuðull, S80/S20* Fimmtungastuðull (e. *income quintile share ratio*) mælir hlutfallið milli heildarsummu þeirra ráðstöfunartekna á neyslueiningu sem 20% tekjuhæstu einstaklingarnir fá og sambærilegra tekna þeirra 20% tekjulægstu.

10. *Gini-stuðullinn* Gini-stuðullinn (e. *Gini-index*) mælir í einni tölu milli 0 og 100 hvernig samanlagðar tekjur allra einstaklinga í landinu dreifast. Hann væri 100 ef sami einstaklingur hefði allar tekjurnar en 0 ef allir hefðu jafnar tekjur.
11. *Vikmörk* Lífskjararannsóknin byggist á úrtaki og því þarf að gera ráð fyrir ákveðinni óvissu í niðurstöðum. Til að meta óvissuna eru reiknuð vikmörk (e. *confidence interval*) fyrir niðurstöður rannsóknarinnar. Vikmörkin ná jafnlangt upp fyrir og niður fyrir töluna og eru lögð við töluna og dregin frá henni. Ef metin lágtekjumörk eru 10% og vikmörkin $\pm 1,2$ eru neðri mörkin 8,8 og efri mörkin 11,2. Miðað er við 95% öryggismörk og því má fullyrða að í 95% tilvika lendi niðurstaðan innan þeirra vikmarka sem gefin eru. Þegar tvær tölur eru bornar saman til að athuga hvort munurinn á þeim sé nægjanlega mikill til að teljast tölfræðilega marktækur þarf að athuga hvort vikmörk beggja talna skarist.
12. *Hagnaður eða tap af sölu hlutabréfa* Hagnaður eða tap af sölu hlutabréfa telst ekki til ráðstöfunartekna (eða tekjuskerðingar) heimila eins og þær eru skilgreindar af Evrópusambandinu. Hlutabréf gætu til dæmis hafa verið keypt fyrir 20 árum en verið seld með miklum hagnaði á því ári sem könnunin nær til og skilað sér í hárrí upphæð inn á bankareikning viðkomandi. Eignin hefur myndast yfir 20 ára tímabil og gæti þess vegna hafa rýrnað á því ári sem könnunin mælir. Að sama skapi gæti fólk losað mikið fé með því að selja fasteign og hagnaður af slíkri sölu gæti verið umtalsverður ef tekið er mið af þróun undanfarinna ára á fasteignamarkaði. Slíkur gjörningur hefur þó ekki áhrif á ráðstöfunartekjur heimila eins og þær eru skilgreindar af Evrópusambandinu. Bent hefur verið á að um mjög háar upphæðir getur verið að ræða sem gætu haft mikil áhrif á bæði Gini-stuðulinn og fimmtungastuðulinn. Hins vegar er mikilvægt að halda samræmi við önnur lönd svo að gögnin verði samanburðarhæf.
13. *Könnunarár og tekjuár* Sú breyting hefur orðið frá fyrri útgáfum að nú miðast ártal í töflum við könnunarár, það ár sem lífskjararannsóknin er framkvæmd, í samræmi við framsetningu hagstofu Evrópusambandsins, Eurostat. Upplýsingar um tekjur eru úr skattskrá ársins á undan.

English summary

The Gini-index, which shows the distribution of disposable income among people in private households in Iceland, was 25.7 in 2010. The index would be 100 if one person had all the income of the country but 0 if everyone received equal income. The Gini-index had been growing from 2005 to 2009 but now a considerable decrease can be seen.

When the 20% of persons receiving the highest disposable income are compared to the 20% with the lowest disposable income (quintile share ratio) it can be seen that the highest income group has 3.6 times higher income than the lowest income group compared to 4.2 times higher the year before. The quintile share ratio has developed in a similar way as the Gini-index over the period between 2005 and 2010.

Out of 29 European nations, Iceland ranked 17 when the nations were ordered from the lowest Gini-index to the highest for 2009. Iceland was 12 to 14 when the quintile share ratio of the nations was ranked the same way. The latest data for the European comparison is from 2009 as information for other countries were not available for 2010.

Iceland had the second lowest at-risk-of-poverty rate in 2009. The trend of this index differs from the other two since Iceland has consistently been among the lowest of the European nations. This development might indicate that during the period 2005 to 2009 those with the highest income have been increasing their income at a higher rate than the average person while those with the lowest income seem to be in a similar position relative to the median.

In the years 2005 to 2010 10% of the population living in private households was at risk of poverty according to the EU-SILC definition. The at-risk-of-poverty threshold, set at 60% of median equivalised disposable income, was 156,900 ISK for persons living alone in 2010 and 329,500 ISK for two adults with two children. From 2005 to 2009 these figures increased year by year but in 2010 they decrease for the first time.

For age and gender the rate below the poverty threshold in the year 2010 is highest for women, age 18 to 24 or 19%. The rate below the threshold was lowest for people in the two oldest groups 50 to 64 years, 4.8% and 65 and older, 4.6%.

A relatively high proportion of single people, with or without children, are below the poverty threshold compared to other household types. The same can be said about those who rent their apartments compared to home owners.

Persons with a university degree are at lower risk of poverty than those with primary or secondary education, or 2.8%. The at-risk-of-poverty rate for persons with primary or secondary education was 7.9% and 8.6% respectively. The numbers for education only apply to the working population.

Tafla 17 Gini–stuðullinn, evrópskur samanburður 2005–2009 Table 17. *The Gini index, European comparison 2005–2009*

	2005		2006		2007		2008		2009	
	Stuðull Coeffic.	Röð Rank	Stuðull Coeffic.	Röð Rank	Stuðull Coeffic.	Röð Rank	Stuðull Coeffic.	Röð Rank	Stuðull Coeffic.	Röð Rank
Austurríki <i>Austria</i>	26,2	(9–10)	25,3	(4–5)	26,2	(9–10)	26,2	(8)	25,7	(7)
Belgía <i>Belgium</i>	28,0	(16)	27,8	(12–13)	26,3	(11)	27,5	(12)	26,4	(9)
Bretland <i>United Kingdom</i>	34,6	(26)	32,5	(22–26)	32,8	(23)	33,9	(25)	32,4	(23)
Búlgaría <i>Bulgaria</i>	25,0	(4)	31,2	(18–19)	35,3	(27)	35,9	(28)	33,4	(25)
Danmörk <i>Denmark</i>	23,9	(3)	23,7	(1–2)	25,2	(5)	25,1	(5–6)	27,0	(10)
Eistland <i>Estonia</i>	34,1	(25)	33,1	(24)	33,4	(24)	30,9	(20)	31,4	(19–20)
Finnland <i>Finland</i>	26,0	(6–7)	25,9	(6)	26,2	(9–10)	26,4	(9)	25,9	(8)
Frakkland <i>France</i>	27,7	(15)	27,3	(10–11)	26,6	(12)	29,2	(17)	29,8	(18)
Grikkland <i>Greece</i>	33,2	(24)	34,3	(27)	34,3	(26)	33,4	(24)	33,1	(24)
Holland <i>Netherlands</i>	26,9	(12–13)	26,4	(8)	27,6	(14)	27,6	(13)	27,2	(11)
Írland <i>Ireland</i>	31,9	(22)	31,9	(20)	31,3	(20)	29,9	(18)	28,8	(14)
Ísland <i>Iceland</i>	25,1	(5)	26,3	(7)	28,0	(15)	27,3	(11)	29,6	(17)
Ítalía <i>Italy</i>	32,8	(23)	32,1	(21)	32,3	(22)	31,0	(21)	31,5	(21)
Krótía <i>Croatia</i>	30,0	(19)	28,0	(14)	29,0	(16)	28,0	(15–16)	...	...
Kýpur <i>Cyprus</i>	28,7	(18)	28,8	(16)	29,8	(17)	28,0	(15–16)	28,4	(14)
Lettland <i>Latvia</i>	36,1	(28)	39,2	(30)	35,4	(28)	37,7	(30)	37,4	(29)
Litháen <i>Lithuania</i>	36,3	(29)	35,0	(28)	33,8	(25)	34,0	(26)	35,5	(28)
Lúxemborg <i>Luxembourg</i>	26,5	(11)	27,8	(12–13)	27,4	(13)	27,7	(14)	29,2	(16)
Malta <i>Malta</i>	26,9	(12–13)	27,3	(10–11)	25,7	(7–8)	26,9	(10)	27,8	(12)
Noregur <i>Norway</i>	28,2	(17)	30,0	(17)	24,2	(3)	25,1	(5–6)	23,7	(2)
Portúgal <i>Portugal</i>	38,1	(30)	37,7	(29)	36,8	(29)	35,8	(27)	35,4	(27)
Pólland <i>Poland</i>	35,6	(27)	33,3	(25–26)	32,2	(21)	32,0	(23)	31,4	(19–20)
Rúmenía <i>Romania</i>	31,0	(20)	33,0	(23)	37,8	(30)	36,0	(29)	34,9	(26)
Slóvakía <i>Slovakia</i>	26,2	(9–10)	28,1	(15)	24,5	(4)	23,7	(2)	24,8	(4–5)
Slóvenía <i>Slovenia</i>	23,8	(2)	23,7	(1–2)	23,2	(1)	23,4	(1)	22,7	(1)
Spánn <i>Spain</i>	31,8	(21)	31,2	(18–19)	31,3	(19)	31,3	(22)	32,3	(22)
Svíþjóð <i>Sweden</i>	23,4	(1)	24,0	(3)	23,4	(2)	24,0	(3)	24,8	(4–5)
Tékkland <i>Czech Republic</i>	26,0	(6–7)	25,3	(4–5)	25,3	(6)	24,7	(4)	25,1	(6)
Ungverjaland <i>Hungary</i>	27,6	(14)	33,3	(25–26)	25,7	(7–8)	25,2	(7)	24,7	(3)
Þýskaland <i>Germany</i>	26,1	(8)	26,8	(9)	30,4	(18)	30,2	(19)	29,1	(15)
Evrópusambandið <i>EU (27)</i>	31	...	30	...	31	...	31	...	30	...

Tafla 18. Fimmtungastuðull, evrópskur samanburður 2005–2009 Table 18. *Income quintile share ratio, European comparison 2005–2009*

	2005		2006		2007		2008		2009	
	Stuðull <i>Coeffic.</i>	Röð <i>Rank</i>	Stuðull <i>Coeffic.</i>	Röð <i>Rank</i>	Stuðull <i>Coeffic.</i>	Röð <i>Rank</i>	Stuðull <i>Coeffic.</i>	Röð <i>Rank</i>	Stuðull <i>Coeffic.</i>	Röð <i>Rank</i>
Austurríki <i>Austria</i>	3,8	(8–9)	3,7	(5–7)	3,8	(9–10)	3,7	(7–8)	3,7	(6–8)
Belgía <i>Belgium</i>	4,0	(13–16)	4,2	(13–14)	3,9	(12–13)	4,1	(13–15)	3,9	(9)
Bretland <i>United Kingdom</i>	5,9	(25–26)	5,4	(22)	5,4	(22)	5,6	(24)	5,2	(21–22)
Búlgaría <i>Bulgaria</i>	3,7	(6–7)	5,1	(19)	7,0	(29)	6,5	(28)	5,9	(25)
Danmörk <i>Denmark</i>	3,5	(3–4)	3,4	(1–2)	3,7	(5–8)	3,6	(5–6)	4,6	(19)
Eistland <i>Estonia</i>	5,9	(25–26)	5,5	(23–25)	5,5	(23–24)	5,0	(20)	5,0	(19–20)
Finnland <i>Finland</i>	3,6	(5)	3,7	(5–7)	3,7	(5–8)	3,8	(9–10)	3,7	(6–8)
Frakkland <i>France</i>	4,0	(13–16)	4,0	(9–10)	3,9	(12–13)	4,3	(16)	4,4	(16)
Grikkland <i>Greece</i>	5,8	(24)	6,1	(27)	6,0	(26)	5,9	(25–26)	5,8	(24)
Holland <i>Netherlands</i>	4,0	(13–16)	3,8	(8)	4,0	(14–15)	4,0	(11–12)	4,0	(10)
Írland <i>Ireland</i>	5,0	(21)	4,9	(18)	4,8	(18)	4,4	(17)	4,2	(12–14)
Ísland <i>Iceland</i>	3,5	(3–4)	3,7	(5–7)	3,9	(11–13)	3,8	(9–10)	4,2	(12–14)
Ítalía <i>Italy</i>	5,6	(23)	5,5	(23–25)	5,5	(23–24)	5,1	(21–22)	5,2	(21–22)
Króatía <i>Croatia</i>	4,7	(19)	4,4	(16)	4,5	(17)	4,5	(18)	...	...
Kýpur <i>Cyprus</i>	4,3	(18)	4,3	(15)	4,4	(16)	4,1	(13–15)	4,2	(12–14)
Lettland <i>Latvia</i>	6,7	(28)	7,9	(30)	6,3	(27)	7,3	(30)	7,3	(30)
Litháen <i>Lithuania</i>	6,9	(29)	6,3	(28)	5,9	(25)	5,9	(25–26)	6,3	(28)
Lúxemborg <i>Luxembourg</i>	3,9	(10–12)	4,2	(13–14)	4,0	(14–15)	4,1	(13–15)	4,3	(15)
Malta <i>Malta</i>	3,9	(10–12)	4,0	(9–10)	3,8	(9–10)	4,0	(11–12)	4,1	(11)
Noregur <i>Norway</i>	4,1	(17)	4,8	(17)	3,7	(5–8)	3,7	(7–8)	3,4	(2)
Portúgal <i>Portugal</i>	7,0	(30)	6,7	(29)	6,5	(28)	6,1	(27)	6,0	(25–26)
Pólland <i>Poland</i>	6,6	(27)	5,6	(26)	5,3	(20–21)	5,1	(21–22)	5,0	(19–20)
Rúmenía <i>Romania</i>	4,9	(20)	5,3	(20–21)	7,8	(30)	7,0	(29)	6,7	(29)
Slóvakía <i>Slovakia</i>	3,9	(10–12)	4,1	(11–12)	3,5	(3–4)	3,4	(1–3)	3,6	(5)
Slóvenía <i>Slovenia</i>	3,4	(2)	3,4	(1–2)	3,3	(1–2)	3,4	(1–3)	3,2	(1)
Spánn <i>Spain</i>	5,5	(22)	5,3	(20–21)	5,3	(20–21)	5,4	(23)	6,0	(25–26)
Svíþjóð <i>Sweden</i>	3,3	(1)	3,6	(4)	3,3	(1–2)	3,5	(4)	3,7	(6–8)
Tékkland <i>Czech Republic</i>	3,7	(6–7)	3,5	(3)	3,5	(3–4)	3,4	(1–3)	3,5	(3–4)
Ungverjaland <i>Hungary</i>	4,0	(13–16)	5,5	(23–25)	3,7	(5–8)	3,6	(5–6)	3,5	(3–4)
Þýskaland <i>Germany</i>	3,8	(8–9)	4,1	(11–12)	4,9	(19)	4,8	(19)	4,5	17
Evrópusambandið <i>EU (27)</i>	5,0	...	4,9	...	5,0	...	5,0	...	4,9	...

Tafla 19. Lágtekjuhlutfall, evrópskur samanburður 2005–2009 Table 19. *At-risk-of-poverty rate, European comparison 2005–2009*

	2005		2006		2007		2008		2009	
	Stuðull <i>Coeffic.</i>	Röð <i>Rank</i>	Stuðull <i>Coeffic.</i>	Röð <i>Rank</i>	Stuðull <i>Coeffic.</i>	Röð <i>Rank</i>	Stuðull <i>Coeffic.</i>	Röð <i>Rank</i>	Stuðull <i>Coeffic.</i>	Röð <i>Rank</i>
Austurríki <i>Austria</i>	12,3	(10)	12,6	(10–11)	12,0	(8)	12,4	(9–10)	12,0	(7)
Belgía <i>Belgium</i>	14,8	(17)	14,7	(15)	15,2	(15–16)	14,7	(15)	14,6	(13)
Bretland <i>United Kingdom</i>	19,0	(22)	19,0	(23)	18,9	(22)	18,7	(22–23)	17,3	(20)
Búlgaría <i>Bulgaria</i>	14,0	(13–16)	18,4	(20)	22,0	(29)	21,4	(28)	21,8	(27)
Danmörk <i>Denmark</i>	11,8	(7)	11,7	(7)	11,7	(7)	11,8	(6)	13,1	(10)
Eistland <i>Estonia</i>	18,3	(20)	18,3	(19)	19,4	(24)	19,5	(24)	19,7	(24–25)
Finnland <i>Finland</i>	11,7	(6)	12,6	(10–11)	13,0	(11)	13,6	(13)	13,8	(12)
Frakkland <i>France</i>	13,0	(11)	13,2	(12)	13,1	(12)	12,7	(11)	12,9	(9)
Grikkland <i>Greece</i>	19,6	(25)	20,5	(28)	20,3	(27)	20,1	(27)	19,7	(24–25)
Holland <i>Netherlands</i>	10,7	(4)	9,7	(2)	10,2	(3)	10,5	(5)	11,1	(4)
Írland <i>Ireland</i>	19,7	(26–27)	18,5	(21–22)	17,2	(18)	15,5	(17)	15,0	(15)
Ísland <i>Iceland</i>	9,7	(2)	9,6	(1)	9,9	(2)	10,1	(2)	10,2	(2)
Ítalía <i>Italy</i>	18,9	(21)	19,6	(25)	19,9	(26)	18,7	(22–23)	18,4	(23)
Krótía <i>Croatia</i>	18,0	(19)	17,0	(18)	18,0	(20)	17,0	(20)	...	...
Kýpur <i>Cyprus</i>	16,1	(18)	15,6	(16)	15,5	(17)	16,2	(18)	16,2	(18)
Lettland <i>Latvia</i>	19,2	(23)	23,1	(29)	21,2	(28)	25,6	(30)	25,7	(29)
Litháen <i>Lithuania</i>	20,5	(28–29)	20,0	(27)	19,1	(23)	20,0	(26)	20,6	(26)
Lúxemborg <i>Luxembourg</i>	13,7	(14–15)	14,1	(14)	13,5	(13)	13,4	(12)	14,9	(14)
Malta <i>Malta</i>	13,7	(14–15)	13,6	(13)	14,3	(14)	14,6	(14)	15,1	(16)
Noregur <i>Norway</i>	11,4	(5)	11,3	(4)	12,4	(10)	11,3	(5)	11,2	(5)
Portúgal <i>Portugal</i>	19,4	(24)	18,5	(21–22)	18,1	(21)	18,5	(21)	17,9	(21)
Pólland <i>Poland</i>	20,5	(28–29)	19,1	(24)	17,3	(19)	16,9	(19)	17,1	(19)
Rúmenía <i>Romania</i>	...	...	...	...	24,8	(30)	23,4	(29)	22,4	(28)
Slóvakía <i>Slovakia</i>	13,3	(12)	11,6	(5–6)	10,5	(4–5)	10,9	(4)	11,0	(3)
Slóvenía <i>Slovenia</i>	12,2	(8–9)	11,6	(5–6)	11,5	(60)	12,3	(8)	11,3	(6)
Spánn <i>Spain</i>	19,7	(26–27)	19,9	(26)	19,7	(25)	19,6	(25)	19,5	(23)
Svíþjóð <i>Sweden</i>	9,5	(1)	12,3	(8)	10,5	(4–5)	12,2	(7)	13,3	(11)
Tékkland <i>Czech Republic</i>	10,4	(3)	9,9	(3)	9,6	(1)	9,0	(1)	8,6	(1)
Ungverjaland <i>Hungary</i>	13,5	(13)	15,9	(17)	12,3	(9)	12,4	(9–10)	12,4	(8)
Þýskaland <i>Germany</i>	12,2	(8–9)	12,5	(9)	15,2	(15–16)	15,2	(16)	15,5	(17)
Evrópusambandið <i>EU (27)</i>	16,4	...	17	...	17	...	17	...	16	...

Hagtíðindi
Statistical Series

96. árg. • 8. tbl.
ISSN 0019-1078

Laun, tekjur og vinnumarkaður
Wages, income and labour market

2011:2
ISSN 1670-4495 (prentútgáfa *print edition*) • ISSN 1670-4509 (rafræn útgáfa *PDF*)
Verð kr. *Price ISK* 1.300 • € 11

Umsjón *Supervision* Steinn Kári Steinsson • steinn.steinsson@hagstofa.is
Lárus Blöndal • larus.blondal@hagstofa.is

Sími *Telephone* (+354) 528 1000
Bréfasími *Fax* (+354) 528 1099

© Hagstofa Íslands *Statistics Iceland* • Borgartúni 21a 150 Reykjavík Iceland
Öllum eru heimil afnot af ritinu. Vinsamlegast getið heimildar. *Please quote the source.*
www.hagstofa.is/hagtidindi www.statice.is/series